

1940

TUNGAL

T. K. K. Õ. HÄÄLEKANDJA

1940

kevad

TUNGAL

T.K.K.Õ. HÄÄLEKANDJA.

Toimetus

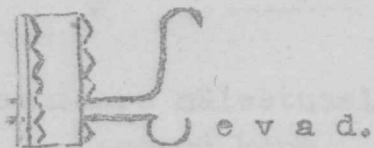
Murd, Knimm, Sinik, Viherpuu.

S a a t e k s .

Käesolevaga ilmub meie kooli ajakirja "Tungal" kevadine anne. Käes on õppeaasta viimane semester ja osa õpilasi lahkub koolist jäädavalt. Loodame, et see anne leiab iga õpilase poolt sooja poolehoidu, jääb mälestuseks igale lõpetajale ja ühendab neid kooliga ka pärast selle lõpetamist.

Toimetus.

Kevad, sa kenam aeg oled aastas,
me ootame sind, puud alles on saastas.
Tood meile kaasa sa päikesekulla,
millal küll jõuad sa meile tulla?
Ootame sind, nii noor kui vana,
ega seks polegi enam nii vara.

Päikegi hakanud soojemalt paistma,
pung puul ei tahagi enam nii kaitsta.
Külmataat põgenend kaugele põhja,
tema töö on läinud ammugi tühja.
"Mine juba, mis sa enam siin teed,
ongi ju voolamas kevadeveed!"

Kuldnokk, linnuke, teinud pika reisi,
kaasa kutsunud on ta ka teisi.
Ehitama siin hakanud pesa,
ise aga teeb rõõmsalt kisa.
Lauluga rõõmustab ta nii noort kui vana,
kes teda selle eest küll ei täna!

Kevad, sa kenam aeg oled aastas,
jõudnud sa tulla - puud enam polegi saastas.
Tõid meile kaasa päikesekulla.
Rõõmustame, et jõudnud sa meile tulla.
Ootasime sind, nii noor kui vana,
ega seks polnudki enam nii vara.

H. T.

Kkk. I kl.

A. H. Tammsaare mälestusel 5. III 1940.a.
peetud kõne.

Vahest kõik meist on kogunud mõningate ootamatute suursündmuste puhul, et me otsekui jahmatame sellest hoobist ja tunneme, et kõik meie inimeslikud üritused - millised need ka ei oleks - nii sõnas kui teos tunduvad mõttetuina, tühistena ja isegi üleaarustena. Sääraseks kurvaks sündmuseks meie rahvale on olnud meie suurima sõnakunstniku A.H. Tammsaare enneaegne ja ootamatu surm. Võime märkida, et see kurb sõnum on ühevõrra rabanud meie rahva kõiki kihte, sest kadunu mitme-palgelisest toodangust - sellest avarast vaimuväärtuste salvest-ammutab iga eestlane midagi vastavalt oma arengutasemele ja huvisuunale.

Heites pilku kadunu elukäigule näeme, et see üldjoontes sarnaneb kõigi meie tollest ajast põlvnevate haritlaste ja vaimutegelaste elulugudega. See on meie tüübiline suurmees, kes on võrsunud madalas talutares, lapsena veest solisevaid soid karjasena sulpsinud ja nooruki-ikka jõudes adra taga kõndinud kivisel isatalu põllulapil, kuni ta on jõudnud, tänu oma sitkusele ja püsivusele, hariduslätteile, tösi-küll, veidi vanemas eas kui tavaliselt.

Kadunu püüetest haridusele kirjutab luuletaja Gustav Suits järgnevalt - "Närvierka noorukit haarab juba varakult valguse valu, uimab kooliskäimise iha, kisub raamatulugemise kirk."

Aga kuulgem kadunu oma sõnu:

"Ma armastan raamatuid kevadel, kui kõik lööb lokkama, õilmitsema ja kui mesilased sumisedes mett korjavad: mina otsin mett raamatutest.

Ma armastan raamatuid lugeda oja kaldal istudes, kuulates möödavulisevaid laineid, nagu oleksid nad elutunnid: raamat päästab nii mõnegi silmapilgu kaduvusest. Ma armastan raamatuid sügisel, kui vihma pladiseb tinaseist pilvist ja tuul hulub toanurgil ja korstnasuul: on raamatuid, mida lugedes isegi taevatähed pisaratena paistavad!"

"E ja õiguse" I ja viimases köites rullub lugeja silme ees lahti kogu meie maarahva elu oma aarede ja rõõmudega. Näeme aurava seljaga talurahvast heinakaarel uitsetava vihma käes, näeme naise ihuüksinda lapsi sünnitamas.

Sunnitöölisena nagu raudus vang peab inimene Vargamäel hommikust õhtuni töötama, süües kuude kaupa kartuleid silgusoolveega ja leivakasteks rüübates veidi kalja. Aga vähem karm pole ka vargamägilane ise, temal piisab visadust ja tahtmist aastaid kestvaiks tülitsemisteks.

Selle sünge elupalgakörval leiame siiski soojemaid ja tundelt helli lehekülgi, mis kujutavad inimese iseloomu õrnemaid jooni, mis tunduvad meile kui Vargamäe sünguses ja rauguses ekslevate päikesekiirte ja virvatulukestena, kui kuuleme Vargamäe õrnaloomulise Krööda heledat häält või loeme karjustest, kes purskuvad nutma mingist salapärasest igatsusest, kuulates soolagendikel imeilusasti helisevaid kirikukelli.

Maaelu kujutuse kõrval esineb Tammsaare teostes peamise motiivina inimene ise. Kadunud kirjanik on tuntud inimhinge suurima lahastajana ja avastajana. Inimhinge kujutusel jõuab autor inimese kahele ürgvaistule, mis juhivad kogu inimese tegevust, - need oleksid nälg, armastus ja otse üllatavalt suur võimutähe. Igas inimeses pesitseb juba algupäraselt tung end lajutada, suurendada oma varasid, igal juhul end maksma panna, kas siis rikkuse, võimu või tarkusega. Neid sügavasti inimeses juurduvaid röövikuvaiste ei ole võimalik muutma ei kultuur ega tsivilisatsioon.

Hoolimata nii-nimetatud teoreetilisest pessimismist Tammsaare maailmavaates, ei saa me pidada kadunud kirjanikku mingiks sapiliseks elu- ja inimõlguriks. Otse vastupidi: mis ka elus ei juhtu, elu on siiski enam väärt, ütleb Tammsaare oma tegelaste suu läbi. Meie kõigi sihiks olgu elada kõlbelist elu - teha head, muuta elupale õilsamaks ja rõõmsamaks.

Autori suur isiksus, ta kõlbeline jõud ja humaansus kiirgab meile vastu ta suurest toodangust, mis annab meile jõudu ja usku endasse, oma rahvasse ja rahvatulevikku.

Nagu me kõik teame, on kadunud kirjanik elanud tagasihoidliku erakuna, põlates välist hiilgust, seda pettesära, selleks pole tal olnud ei huvi, võimalusi ega ka aega, see töö, mida ta on teinud kümne mehe eest, on olnud elusisuks. Tõos oma töölaua juures surdubki meie suur kirjanik, sulg käes.

20-aastasena avaneb kadunud Tammsaarel võimalus õpida Treffneri gümnaasiumis. Üliõnnelikuna andub ta nüüd õpinguile, kuigi tal selles omapärasos ja eriskummalises õppeasutises, mida oleme tundma õppinud ta suurteose II köitest, tuleb täita mõningaid erikohustusi.

Õppinud liikoolis kaheksa senestrit, murdub ta tervis üle jõu käivast tööst ja pingutusist. Osutub, et ta põeb raskel kujul tiisikust. Aga ka tiisikus ei suuda teda murda; tahtekindla inimesena parandab ta oma tervise seevõrra, et võib uuesti 1919. aastal asuda linna elama.

Mida kõik räägivad need lühidalt edasi antud kuivad eluloolised andmed teadlikule, arusaajale ja tundlikule inimesele kadunud Tammsaare visast ja pingutavast tööst! Madalast talutarest võrsunud karjusest saab oma rahva nimekaim sõnakunstnik ja õilsaim ning suurim inimene. Kas ei tundu see meile muinasjutuna, imelise loona karjasest, kerjuspoisist, kes muinaslugudes saavad tihti sangareiks ja kuningaiks - kadunud Tammsaarest tõuseb ka oma rahva vaimusangar. Aga kadunud nõiavitsaks ja soovikaabuks on olnud ta isiklikud iseloomu- ja vaimomadused.

Kui meie mõtleme Tammsaare toodangule, siis kerkib esijoones meie silmade ette ta suurteos "Tõde ja õigus", kõik ta eelmised teosed tunduvad nagu sissejuhatusena sellele suursaavutisele ja hilisemad aga nagu järelkajana viimasest.

"Tõde ja õigust" võime pidada hiilgesaavutiseks meie rahva vaimuelus. See on teos, mida võime teatud rahvusliku uhkustundega asetada maailmakirjanduse suurimate saavutiste kõrvale. See suur eepos annab läbilõike meie rahva vaimuelust viimase poole sajandi jooksul. Haarevaimaiks ja kirjanduslikult väärtuslikemaks tuleb pidada selles romaanide sarjas I ja viimast V köidet, mis käsitlevad maaelu.

Tõsiküll see on karm ja süge pilt, mida annab Tammsaare meile meie maaelust. See on range, otse meeleheitlik võitlus meie karmis ja kehvast looduses leivapalukese eest. Ei selles karmis eluvõitluses saa peremees armu heita ei endale ega naisele-lastele. Noorematel ja kleepukestemal tõmbub keha heinakaarel keerdu, otse kahekorra - nii räägivad Vargamäe lapsed omavahel. Ega jõua Vargamäe karmidele nõuetele vastu seista ka õrnemaloomulised ja peenema kondiga inimesed.

Ta kaastundlik ja hell süda vaikis enneaegselt üle jõu käivas töös, ta silm ei näe ega kõrv kuule inimest ta rõõmudes ja hädades. Nüüd lobab ta rahulikult rõõmsailmelisena oma hallis tööülikonnas „Estonias“ loorberipuuade vahel, kaks kätt rinnal.

Meil oleks see teade otse masendavalt kurb, kui meie ei teaks, et suure kirjaniku vaim ja isiksus elab ta mahajäänud toodangus, millest ammutab meie rahvas jõudu ja eluusku, nii kaua kui heliseb veel eesti keel siin karmis põhjamaa looduses.

S. Holberg.

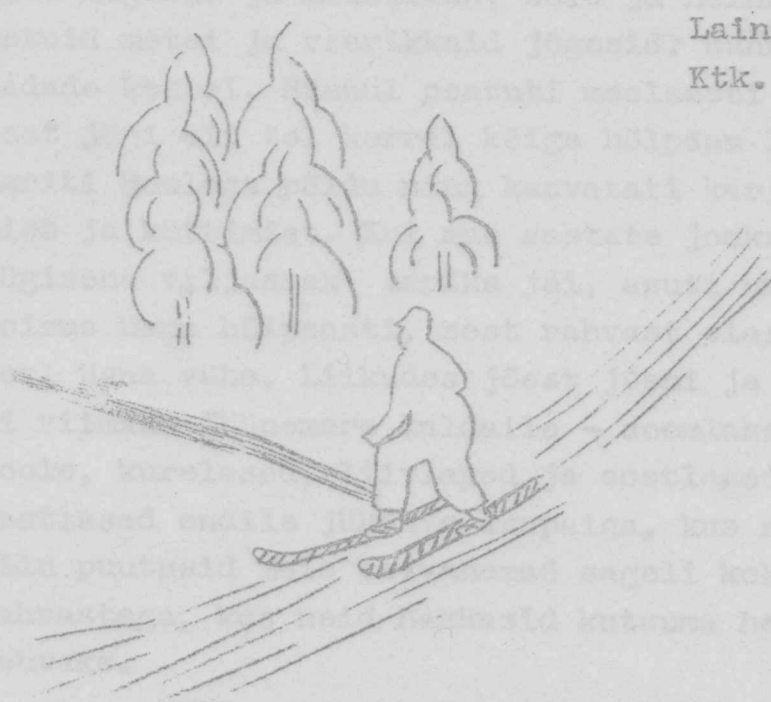
Talvine pühapäev Nõmmel.

Tuut-tuut! huikab rong Balti jaamas. Inimesed sagivad edasi-tagasi. On väljasõit Nõmmele, kus peetakse suusavõistlusi. Jaama-eesisel seisab talumees oma naisega. Mees vist on lühikese nägemisega, sest ta sõnab omaette: "Küll aga on palju mehi, ei tea kuha nad lähuvad, endil suured kaikad või lauad seljas!" Taat peatabki ühte tüsedat suusariides daami ja küsib: "Kuhu te, härra, lähete?" Daam jääb eimunud näoga seisma ja siis jookseb oma sõbrataride juurde rüükima: "Oh, kas teate mis see taat mulle ütles, - ta nimetas mind härraks!" Rong viilistab ja daam ühes oma sõbrataridega lahkub naerdes jaama-eeselt. Taat vaatab neile natuke imestunudult järele. Eit aga tipib ühelt jalatõrjalt ja müksab taati: "Sa oled ka topakas, kas sa siis ei näinud, see oli ju naiste!" Taat teeb rumala näo ette ja ütleb: "Kus ta's naiste oli, tal olid ju püksid jalas."

Rong jõuab Nõmme peatusele ja rongist voolab välja pikk rida mehi ja naisi, kilgil suusad kaasas. Jõutud esimese mäenõlva juurde, seatakse suusad alla ja sõit läheb ühest mäest alla, teisest üles. Üks ees, taga pikk rodu inimesi. Tüdrukud kukuvad kilgates, loobitakse üksteisele lund.

Jõudes ühele suuremale mäekünkale vaadatakse tagasi, nähakse venivat pikka inimeste-saba jaama poolt, mille lõppu ei nähtagi. Keegi noormees hoopleb, et ükski ei sõida mäe järsemast küljest alla. Ta seab suusad korda ja tõukab keppidega. Esmalt läheb otse, siis vaarub ühelt küljelt teisele, teeb ühe pöörde vasakule, suusad lähevad risti ja kangeline on seljal. Inimesed mähharjal plaksutavad ja naeravad.

Sõidetakse edasi Mustamäele, kus vaadatakse võistlusi ja tehakse sõite kaugemale, kuni pimeneb. Siis algab tagasisõit jaama.

Laine V.

Ktk. I kl.

Kõne Eesti Vabariigi 22. aastapäeva aktusel.

Meie esivanemad elasid ühes oma veresugulaste soome-ugri rahvastega ligi 4000 aastat tagasi kaugel ida pool praeguse Venemaa piires. Seal oli nende algkodu, mis jäi aga kordkorralt ikka kitsamaks. Seepärast hakkasidki meie esivanemad rändama.

Loodus ida pool oli väga mitmesugune: siin oli kõrgeid mägesid ja madalikke, soid ja heinamaid, suuri läbipääsmatuid metsi ja veerikkaid jõgesid. Rännati pikaldaselt, aastasadade kestel. Rännul peatuti meelsasti jõgede piirkonnas, sest jõgi oli tol korral kõige hõlpsam liikumistee. Seejuures hariti hoollega põldu ning kasvatati karja, harrastati kalastamist ja küttemist. Kui maa aastate jooksul välja kurnati ja sügisene viljasaak rapiks jäi, asuti uuele kohale. Asumine toimus üsna hõlpsasti, sest rahvast elas tol ajal neil mail veel üsna vähe. Liikudes jõest jõeni ja järvest järveni jõuti viimaks Läänemere kaldale - soomlased Soome lahest põhja poole, kurelased, liivlased ja eestlased lõuna poole. Nii said eestlased endile jäädava asupaiga, kus nad elavad praegugi. Siin puutusid meie esivanemad sageli kokku läänepoolsete rahvastega, kes neid hakkasid kutsuma hommikupoolseks ehk eesti rahvaks.

Võõraste rahvastega puutusid eestlased sageli kokku - küll kaubeldes, küll sõdides. Kardetavad naabrid olid venelased, rootslased, taanlased ja saatuslikumaks said meie kodumaale sakslased.

Sakslased tulid ristiusuga ja pikkamööda võtsid meie usu, meie kodud ja kodumaa. Nüüd algab tume ajajärk meie ajaloos.

Kuid ühel kaunil päikeseküllasel talvepäeval tuli Kalev mutates üle sätendava lume; tuli "oma lastel õnne tooma, Eesti põlve uueks looma". Siis lõi lehvima meie sini-must-valge rahvuslipp.

Riiklikku iseseisvust ja rahvuslikku vabadust ei ole antud ega anta ajaloos ühelegi rahvale muidu. Need aarded saavutab rahvas vaid visade ja ohvreid nõudvate võitlustega. Võitluses eluõiguse ja vabaduse eest pidi ka Eesti rahvas oma hili-

sema ajaloo vältel ohverdama palju inimverd, pidi kasutama paljude põlvede eeltöid, kuni viimaks Vabadussõja lahinguväljadel uuesti kätte võideti riiklik iseseisvus ja rahvuslik vabadus.

Sangarlikuks episoodiks Vabadussõjas on võit meie ajaloolise vaenlase sakslase, s.o. landesvääri üle. Võit neil samadel lahinguväljadel, samal sõjateel - piki Koiva kallast, kus meie esiisad olid võidelnud XIII sajandi algul. Kolmeteistkümne inimpõlve kestel oli isa õpetanud poega, rääkides salaja kaotatud vabadusest, mida vaja tagasi võita, kuni viimaks saabub kauaoodatud pööripäev eesti rahva ajaloos ja meie saavutasime taas vabaduse ja iseseisvuse. Siis lehvisid jälle kaunilt meie rahvusrõivad ja tõusid ausse meie rahvalaulud.

Praegu olene küll iseseisev riik ja võime pühitseda oma iseseisvuse 22.a.-päeva. Kuid meie peame ka teadma, et meie kaunis vabadus võib jällegi kaduda - võib jälle voolata meie vahvate meeste verd ja naiste pisaraid.

Kuid kas on sellest küllalt, et oleme kätte võidelnud vabaduse ja iseseisvuse? Isamaa on meile kõigile ühine, üks. Ringi vaadates aga näeme, et isamaasse suhtutakse mitmel viisil. Mõned ütlevad: "Kala otsib, kus sügavam, inimene - kus parem." Ja sageli osa isamaalasi on isamaalased siis, kui isamaa neile annab palju - rohkem, kui nad arvavad kätte saada mujal, ja kui isamaa neilt nõuab vähe.

Kuid leidub ka veel eestlasi - isamaalasi, kes on Kalevipoja sarnaselt tühja maa elustajad, metsiku maa üleskündjad, lagedale linnaehitajad, jõepöörjad, järvekaevajad ja mägede müttajad. Nad on valmis oma isamaad kaitsema relvaga, kuid nad teavad ka, et mitte ainult relvaga ei valvata meie rahva tulevikku, vaid veel rohkem adra taga kõndides ja rahvuslikku teadust ja kunsti arendades.

Need on tahtejõulised, jõuküllased loojad. Nende õnn on loomises ja ehitamises, ei kunagi tarvitamises ja maitsemises. Nad tarvitavad vaid niipalju, kuipalju on vaja selleks, et olla tugev ja võimeline. Nad ei tunne lõbu rasvakogumisest, vaid tehtud töö headusest ja suurusest. Nad ei hooli austamisest ja kiitusest, sest nende iseteadvust rahuldab vaid korda-

minek..... ja hästi kordaminek. Nad ei tea, mis on kadetus, sest nad on loojad. Nad on helde käega, sest nad teevad teistele - ehitavad tulevikule. Nad teevad rohkem, kui ise tarvitavad.

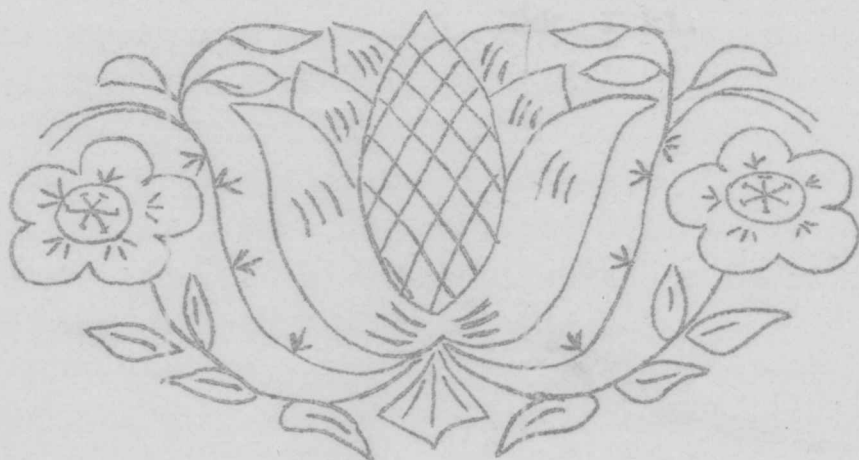
Seda tüüpi isamaalased on isamaalased täielikult. Need on vaimustatud uudismaast, mida võib harida viljakaks, tegemata tööst, mis kutsub tegijat, olemata kultuurist, mida võib luua. Kus kõik on tehtud juba, seal neil on igav. Nad pärandavad oma töövilja ja astuvad võitlusse oma töövälja eest, kui seda tahetakse neilt võtta.

Niisuguseid isamaalasi on meil olnud ja on praegu, seda näitas Vabadussõda, kus saavutati poliitiline iseseisvus, mille suurvõidu püha me täna pühitseme.

Ainult need rahvad võivad püsima jääda, kellel on tugev omakultuur ja kindel usk. Mitte usk võõrastesse jumalatesse, vaid usk oma rahvasse. Seda usku on vaja, et rahvas ühiselt mõtleks, tahaks ja tunneks - siis ta hakkab ka ühiselt tegutsema. Meie tegutsedes ühiselt püsib igavesti meie riiklik iseseisvus ja Eesti rahvas ning lehvib sümbol sinimust-valge.

Ühiseks mõtlemiseks, tahteks ja tegutsemiseks andku meile jõudu tänane ja aasta-tuhandete jooksul pühitsetav vabariigi aastapäev.

L. Liivak
Kkk.III kl.

htu suvel.

Nüüd õitseb valge sirelipukmas,
ta küljes on kobaras õisi.
Tuul kiigutab pilliroogu luhas,
kui helistaks kandlekeeli.

Taas veereb päikese punetav ketas. -
Taevaserval veel purpurne jool.
Ööbik vaid lakutab kaugel metsas
ning lõbus ta laulu'oon.
Vainult kuulduv karjakella kaja!
Maad katab nüüd uduloor.
Tee ääres lõmitab väikene maja
ja laulmas on lindudekoor.

Eemal kõik kadund on uttu
ja sulet' on vaatepiir.
Süäl viimane kajagi mattub ruttu.
Taas laiub vaid kadune viir.

E. M.

Kkk. I kl.

Kevad saabub.

Kuigi veel paljudes kohtades katavad kõrged lumehanged maad ja sajab sageli märga lumelörtel, võib siiski juba mõningat aega tunda õhus erilist kevadehõngu. Midagi karget ja viirsket hoovab vastu ükselt õue astudes.

Sajab!

Esimene kevadine vihm!

Rabinal langeb vihmapiisku aknaklaasidele, veereb säält alla ja kukub maapinnale, mis juba kevadise päikese mõjul on muutunud musta-valge-kirjuks. Kuid ega ta kauaks jää sellisekski, küllap varsti haljendavad aasadel esimesed rohulibled!

Ja vaene vana lumimemm! Mis siis sinuga on juhtunud? Temast pole järel enam palju. Sääil aida taga seisab ta ühes oma kaaskannataja jääpurikaga, mis talvel ulatus aidaräästast peaaegu maani, õnnetud ja vesised nagu kaks hädavarest, kahanedes iga päevaga üha väiksemaks ja väiksemaks ning joostes siis ühes teiste veenirekestega oja.

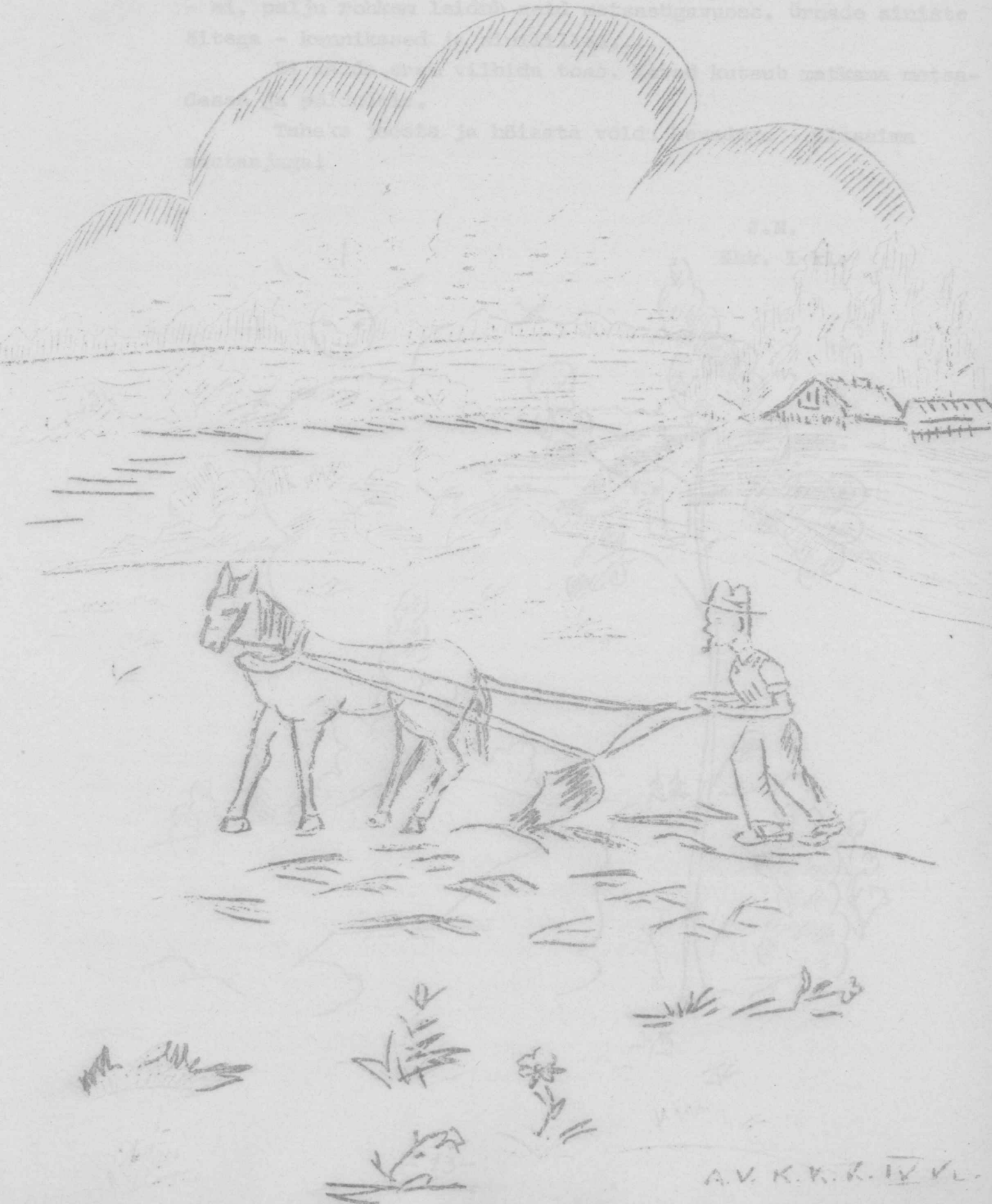
Ja neid nirekesi on palju. Lirts-lärts! lirtsuvad nad inimeste jalge all, pritsides väikesi mudapritsmeid jalgadele ja riietele. Kiiresti tõttavad nad jõgedesse ja järvedesse, mis on juba vabanenud oma jääkatteist.

Täna saabusid esimesed kevadlaulikud. Kõrgel, kõrgel põldude kohal vilistavad lõokesed oma trillerdavaid viise. Kõrgel, kõrgel kevadiselt sinetavas taevas sätendab päikene helkjalt ja soojalt. Aga üle mustendavate põldude lippab helehall jänes, kes pole veel jõudnud vahetada oma silmator-kavat kasukat teise vähemnähitava vastu.

Ka kuldnokadki, need kaunid laululinnud, on saabunud tagasi oma pikalt rännakult. Lõbusalt vilistades istuvad nad nüüd uhkeis pulmakuubedes puude oksil. Iga päev toob kaasa uusi linde. Võib kuulda kiivitajate ja koovitajate hõikeid ning näha taeva^{all} kruuksuvaid kurgi.

Esimesed kevadlilled! Näe, sääil seisavadki need kolm kevadekuulutajat metsaveeres vaevalt lahtipuhkenud õitega.

Apr 21, - pöid on sähk rokkusil Vila, Kruu... seitso,
- ni, paljo rokkus laido... kutsut kullam rötan-
Sita - kunnitand...
Tahca... ja hliasta veld...
...

A.V.K.K.R.IV.VL.

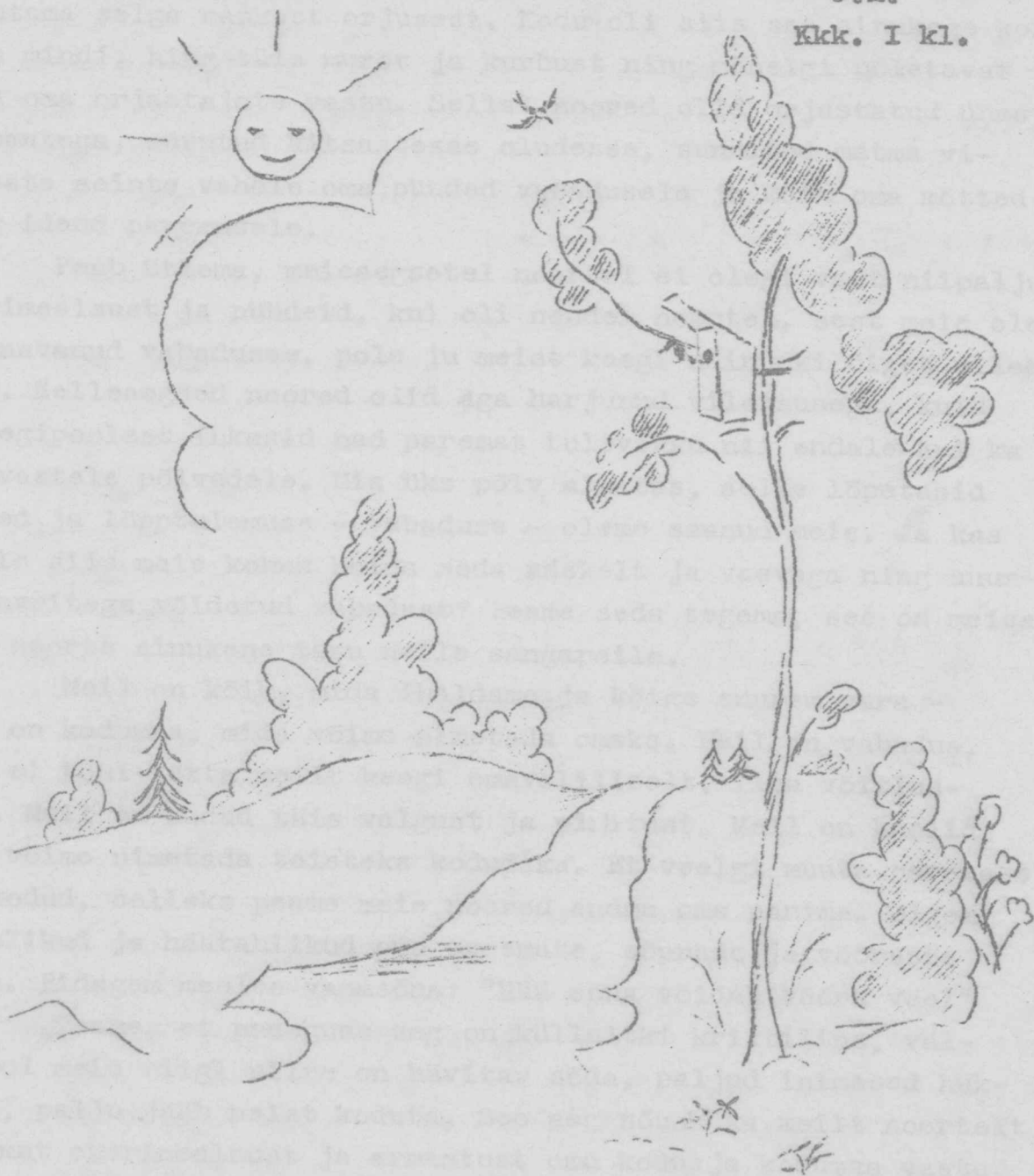
Aga ei, - neid on sääl rohkem! Viis, kuus... seitse,
- ei, palju rohkem leidub neid metsasügavuses. Örnade siniste
õitega - kannikesed ja sinililled....

Ei malda enam viibida toas. Kevad kutsub matkama metsa-
desse ja põldudele.

Tahaks joosta ja hõisata võidu kevadega - ilusaima
aastaajaga!

J.M.

Klk. I kl.

Juba igivanast ajast on omanud inimene kodu. Kodu on olnud talle puhkepaigaks, peavarjuks ja lähimaks sõbraks. Kui endisi kodusid võrrelda praegustega, siis leleme nendes lahku- minekuid. Vanasti kodu oli vilets omn tahumata palkidest, väi- kese kitsa aknaga ilma korstnata ja hämar. Kuid siiski oli see meie esiisadele armsaim paik, kuhu mindi puhkama päevatööst ja sirutama selga raskest orjusest. Kodu oli siis see ainukene koht, kuhu mindi, hing täis muret ja kurbust ning mõnelgi põletavat viha oma orjastajate vastu. Sellal noored olid orjastatud ühes vanematega, surutud kitsastesse oludesse, sunnitud matma vi- letsate seinte vahele oma püüded vabadusele ja kõik oma mõtted ning ideed paremusele.

Peab ütlema, meieaegsetel noortel ei olegi vast niipalju ohvrimeelsust ja püüdeid, kui oli nendel noortel, sest meie ole- me kasvanud vabaduses, pole ju meist keegi näinudki õiget vilet- sust. Selleaegsed noored olid aga harjunud viletsusega, kuid sellegipoolest ihkasid nad paremat tulevikku nii endale kui ka tulevastele põlvedele. Mis üks põlv alustas, selle lõpetasid teised ja lõpptulemuse - vabaduse - oleme saanud meie. Ja kas ei ole siis meie kohus hoida seda raskelt ja vaevaga ning suur- te ohvritega võidetud vabadust? Peame seda tegema, see on meieaega sete noorte ainukene tasu neile sangareile.

Meil on kõik, mida ihaldame, ja kõige suurem vara - meil on kodumaa, mida võime nimetada omaks. Meil on vabadus, mida ei tohi võtta meilt keegi omavoliliselt, ilma võitlus- teta. Meil on kodud täis valgust ja pihust. Meil on koolid, mida võime nimetada teisteks kodudeks. Et veelgi muuta paremaks oma kodud, selleks peame meie noored andma oma parima. Olgem sõbralikud ja häätahlikud oma vanemate, sõprade ja võõraste vastu. Pidagem meeles vanasõna: "Hää sõna võidab võõra väe!"

Teame, et praegune aeg on küllaltki kriitiline, väl- jaspool meie riigi piire on hävitav sõda, paljud inimesed huk- kuvad, palju jääb neist koduta, See aeg nõuab ka meilt noortelt suuremat ohvrimeelsust ja armastust oma kodu ja kodumaa vastu.

Püüame olla õigeks toeks meie väiksele kodumaale. Oleks ju kahju lootada oma kodud, sest kodu on ju tükike inimesest endast. Meil on kodu, mis on meile armas, sest see seob meid armastusega enda külge. Kuid igauks teist mäletab vist neid sõnumeid, mis läbistasid meie ajalehti, andes teateid kodututest juutidest. Paljud juudiderekonnad pidid viibima merel, neid ei tahtnud ükski riik. Need perekonnad said vast õieti aru, kui suur on kodu vajadus.

Leidub ju kodutuid, kuid kui leidub ka noori nende hulgas, siis need noored olles täis noorustuld ja energiat loovad ise endile kodu. Aitame ka meie neile kaasa, olles praegusel raskel ajal kindlad ja kiikumatud usus oma kodu ja kodumaa vastu.

Nii nagu tuli annab soojust ja valgust -
nii olgu ka meie tahe anda oma rahvale soojust ja valgust.

Nii nagu leegid püüavad kõrgemale -
nii olgu ka meie tahe püüda paremusele ja täiene-
misele.

V.S.

Klk. IV kl.

Kõnevõistlusel esikohale tulnud.

Jõuluaegne toitlustamine.

Jõule peetakse rahupühadeks, kuid perenaisele on jõuluettevalmistused suurimaks töökoormaks. See halb nähtus tuleb aga muuta. Jõulud peavad muutuma ka perenaisele rõõmu- ja rahupühadeks. Sellepärast tuleb teha ettevalmistusi juba mõned päevad enne pühi. Perenaise suurim mure on pühadeaegne toitlustamine. Tahavad ju kõik pereliikmed pühadel süüa ja käib siis ka rohkesti külalisi.

Talvine külm aeg võimaldab meil toite ette valmistada, ilma et meil oleks karta nende roiskumist. Seda peaksid perenaised arvestama.

Maal on perenaised paremas seisukorras kui linnas, sest maal tapetakse tavaliselt pühadeks siga, siis on perenaisel pühade-toitudeks palju materjali käepärast. Linnas tuleb aga kõik osta. Suurt aega võtabki perenaisel sisseostude tegemine, kui seda ei tehta teadlikult ja kavakindlalt.

Perenaisel on kindlasti juba paar päeva enne pühi teada, mida ta kavatses pühadeks valmistada. Sisseoste sooritamata minnes peaks siis olema nimestik ostetavatest ainetest. Kuna pühadeeelset nädalat on suur tung kauplustes ja turul, siis võib tellida osa aineid juba varem ja järeleminek tellitud kaubale pühade eel on väike toiming.

Kindlasti aga peab ette tellima vorstideks vere ja soolikad ja ka prae.

Pühadetoite hakkame valmistama 2-3 päeva enne jõule, kuid osa ettevalmistusi võime teha juba varem. Näiteks piparkoogitaigna võime valmistada kuni 1 kuu ette, küpsetada võime aga siis, kui mõnd teist toitu tehes ahjud on vabad.

Praegune aeg esitab ka meile suuri nõudeid. Meil tuleb teha tõsisel majanduslikke kaalutlusi kokkuhoiu suhtes. Meil tuleb ära jätta ka välismaised toidu- ja maitseained ja piirata suhkru tarvitamist. Kuid me ei tohi unustada, et pühadeks tuleb meil siiski teha mõnd suupärasemat toitu.

Meil ei ole vajagi välismaisi toiduaineid, ka ei ole tarvis valmistada toite välismaiste retseptide järele,

sest meil on oma suurepärased rahvuslikud jõulutoidud. Asetame need siis aukohale pühadelauul.

Tähtsaim rahvustoit on kindlasti verivorst. Verivorsti saame valmistada ka paar päeva enne pühi. Pühade ajal võime ahjus praadida, valmistada juurde salatid ja me saamegi ühe maitseva toidu pühadelauale.

Vanade eestlaste traditsiooniline jõululaupäevaõhtune toit on seapea kartulite ja kaalikatega. Meie praeguste toitlustusnõuete kohaselt on see liig raskesti seeditav õhtusöök. Kuid minu arvamise järgi ei tee üks raskelt seeditav õhtusöök ühelegi inimesele halba, kui me veel arvesse võtame, et meie esivanemad sõid terve jõululaupäevase öö. Viimase traditsiooni järele me loomulikult käima ei hakka, kuigi saavutada vanade eestlaste rõõmus meel ja nende visadus ja töökus on praeguse nooruse ideaaliks.

Seapea ühes lisanditega valmistame jõululaupäeval, sest see söök peab lauale antama laumalt.

Jõululauale kuulub ka sült. Süldi valmistame jälle päeva paar enne pühi. Lauale andes valmistame juurde soojad kartulid ja mädarõikasalati.

Lihatoitudest valmistame veel prae. Ka praad võiks varem valmistada ja siis lauale andes soojendada. Ka sobivad hästi külmad praelõiked pühadeajal hommiku- või õhtulauale.

Praegust seisukorda arvestades me ei valmista kalleid praade, nagu hani, kalkun jne. Valmistame seaprae, sinna juurde kapsad ja kartulid, juurde võime anda õunasalati.

Magustoitudest valmistame jõululauale kompotte ja kreeme. Kreemi valmistamisel jätame kõrvale aga apelsinid, sidrunid ja vanilje ning teised välismaised toiduained. Pühadeaegsele lõunalauale anname suppeks püreesuppe või liha- ja aedviljaleemi.

Enne pühi võime valmistada ka pühadejoogi, näiteks leivakalja.

Pühajõululaupäevaseks tööks jääb küpsetamine. Peale piparkookide tuleb meil küpsetada ka teisi küpsiseid kohvi- ja teelauas pakutamiseks.

Rahvustoitudest on mulgikorbid kohvilauale väga sobivad.

Saia tuleb meil nüüd küpsetada rosinateta, ka on teised maitseained hinnalt tugevasti tõusnud.

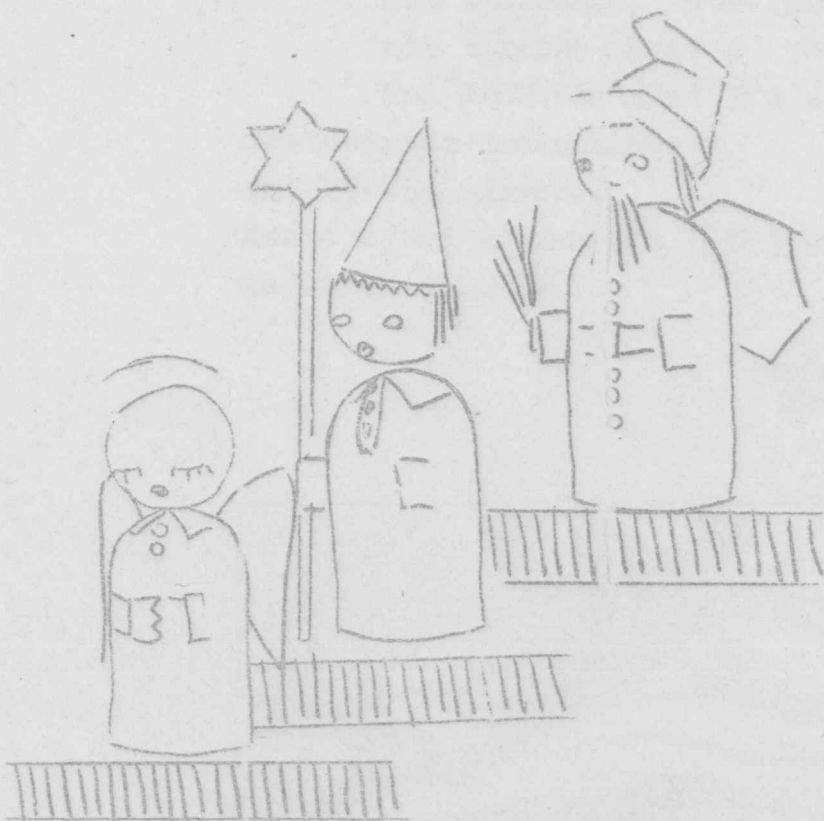
Pühadelauale kuuluvad veel puuvili ja maiustused.

Olen loetlenud ainult üksikuid toite pühadelauast.

Terve jõuluaegse toitlustamiskava teeb aga peremine oma maitse ja võimaluste kohaselt ise. Majanduslikku kitsast olukorda tuleb aga arvestada vist igal juhul pühadeettevalmistusi tehes. Kuid siis, kui särisevad juba jõuluvorstid, mustagem kõik mured ja olgem rõõmsad rahupühadel.

S.P.

Kkk. 18 kl.

M e r i.

Ma seisatan mere kaldal
ja kuulan, kuis kohiseb ta.
Ma tahan ta õõtsuvail lainel
siit kaugele purjeta.

Ma vaatan, kuis piliroo varjud
süäl lainetel tantivad
ja kivid kui tugev d kaljud
keset tormisid püsivad.

Tormist aetuna vibased la ned
süül kõrgele tõusevad
ja nende valged harjad
vastu kallast peksavad.

Ma kuuleksin tormi ühas,
iht tuttavat, kutsuvat häält,
mis tundub vägev ja võimas,
kui kutsuks mind ära siit.

Ses võimsas tormimühas
mul hää on uinuda.

Keset tormi õitsevais laines,
ma tahan liuelda.

Helmi Arula
Kkk. II kl.

õpilaskooperatiivide tegelaste päevad.

18. ja 19. märtsil 1940.a. peeti Tallinnas õpilaskooperatiivide tegelaste päevad. Osavõtjaiks oli alg-, kesk-, kutsekoolide ja gümnaasiumide õpilasi ja samade koolide õpetajaid. Esindajaid oli kokku tulnud üle maa. Päevad peeti Tallinna Kodumajanduse Instituudi saalis.

Esimese päeva kavas oli Eesti Ühistegelise Liidu juhatuse esimehe A.Kase avasõna, millele järgnes presiidiumi moodustamine. Presiidiumi kuulusid Läänemaa koolide inspektor H. Summer, Tallinna Linna Poeglaste Kommertsikooli direktor O.J.Kiisel, E.Ü.L. asjaajaja P. Johanson, E.T.K. sekretär J. Jaanre ja E.Ü.L. juhataja K. Reinaste.

Esimese referaadi "Meie ühistegevuse saavutused majanduse alal" pidas Ühistegevuskooja peasekretär A.Eckbaum.

Saal oli äärest ääreni täidetud osavõtjaist, sellelgi vaatamata aga väga vaikne, sest kõik kuulasid hoolega. Mõned märkisid taskuraamatusse, pistes vahetevahel pliiatsitsa suhu. Väikesed lapsed algkoolist näisid oma mõtetega viibivat mujal, sest arusaadavalt oli see referaat neile liiga raske. Järgnes veel kaks referaati, siis kogunesime gruppidesse, et minna ekskursioonile E.J. Johanson'i paberivabrikusse. Sealt siirdusime E.T.K. naela-, kartonsaähi- ja teistesse tehastesse.

Kell 1300 oli ühine lõunasöök E.T.K. einelauas. Kell 1700 olime tagasi Instituudi saalis ja kuulasime O.J.Kiiseli referaadi: "Õpilaskooperatiivid noorsoo arendajana." Seejärel peeti väike vaheaeg ja pildistaja asus aparati käske andma. Hiljem võisime näha pilti "Päevalehes". Kuid minu suureks kurvastuseks oli minule ette jäänud üks tüse härra ja seega minu pool pead jäi pildile tulemata.

Vaheajale järgnes referaat, mis mind kõige rohkem huvitas, ja seepärast püüdsin ka üsna palju märkmeid teha. Nimelt kõnelesid hr. P. Johanson ja E.Vint ainel "Õpilaskooperatiivid välismaal ja Eestis". Huvitav oli teada saada,

et õpilaskooperatiivid said oma egevuse alguse Prantsusmaal. Esimesel õp.koop. ilmus 1906. a. juba oma ajakiri. Prantsusmaale järgnes Itaalia, siis Belgia, Poola, Läti ja Eesti. Referent ütles uhkusega: "Näete, Eesti on üks esimesi mait Euroopas," millele järgnes väike aplaus saalis. Eestis asutati esimene kooperatiiv juba enne Maailmasõda. Vanemaks ja tähtsamaks peetakse Aleksandri Põllunduskeskkooli kooperatiivi, mis on oma tegevusalalt väga laialt ulatuslik.

Praegu on Eestis üldse 32 õp.-koop., see on $\frac{1}{4}$ koolides. Kõige rohkem kooperatiive asub: 1. Harjumaal 40%, 2. Saaremaal 30%, siis Võrus, Tartus jne., kuna viimasel kohal on Viljandi ja Hünemaa. Linnadest on esikohal Rakvere, viimasel kohal Pärnu ja Tallinn. Viimases on 99 koolist ainult kuues koolis õp.kooperatiiv.

P. Johanson ja L. Vint kõnelesid veel paljugi huvitavat, aga seda kõike kirja panna ma ei suudaks.

Järgnes referaat "Õpilaskooperatiivide tänapäeva ülesanded", mille esitas H. Sumner.

Esimese päeva tegevalku töö viimaseks referaadiks oli "Õpilaskooperatiivi tööpäev", mille pidas T.L.Ärinduskeskkooli õpilane A. Annuk, kelle referaat osutus parimaks päeva jooksul, sest referendil oli selge kõne, julge ülesastumine ja, mis kõige tähtsam, ettekanne oli väga kergesisuline, nii et ka algkooliõpilased sellest aru said. Seepärast võitis ta endale suure poolhääli. Aplaus oli vägev ja juhatus tänas referenti hooga kõne eest. Selle järel hr. J. Jaanre lõpetas päeva. Laulsime ühislaulu "Õitse, maa, ja müha, meri!"

Kell 1900 oli kõigil päevast osavõtnuil ühine koosviibimine N.M.K.L. ruumes. Kavas oli teelaud, sõnavõttud, sooloettekanded, seltskonfliktide kirjutusi jne.

Teine päev algas kell 830 Kogunemise järele gruppidesse ja sõitmine omnibusega ekskursioonile Kopli metalli- ja keemiatehasesse.

Seeläbi tagasi jõudnud, kuulasime hulga tähtsaid referaate, millele järgnesid sõnavõttud kohtadelt. Need sõnavõttud kirjunesid päris huvitavateks, sest paljudel asjadele poleud saadud täit selgust. Tekkis ka üsna krõbedaid vastused, kuid lõpuks saadi kokkuleppole ja päevad võidi lõ-

petada. Juhatus tegi veel ettepaneku saata telegramm Presidendile, mis võeti vastu mürisega jaa-ga.

Lõpuks laulsime hünni ja lahkusime, pea täis igasuguseid mõtteid.

M. Urm
Kkk. II kl.

Igatsus.

Igatsen kevadet, lilli ja päikest,
oksalgi hüplemas linnukest väikest.
Igatsen kuulda lindude sirinat,
kuulda selge oja tasast vulinat.

Igatsen uidata metsade süles,
joosta orgu ja mägedest üles.
Igatsen lipata üle luha ja aasa,
noppides tuhandeid kevadlilli kaasa.

Igatsen mere vahuses rüües sõuda,
teadrata kuhu minna või jõuda.
Igatsen näha hüplevaid salu
ja eemal hiirekõrvul olevat salu.

Igatsen tuule paitavaid käsi.
Ei ootamast siis ma kuragi väsi.
Ootan, et läheneks kevade
ja sulataks talve südame.

Looli
Kkk. III kl.

Ündmatu tee.

Isa, kuhu viib luikede tee?
Kaugele, kaugele!
Tiibade lehvides, kaelu pikali sirutes,
rändavad nad üksteise järele.
Ei keegi tea, kuhu. -

Isa, kuhu viib pilvede tee?
Kaugele, kaugele!
Tuule käes käikudes, õhurüpes särades,
rändavad nad üksteise järele.
Ei keegi tea, kuhu. -

Isa, kuhu viib päevade tee?
Kaugele, kaugele!
Tundide kadudes, igavikku süvides,
rändavad nad üksteise järele.
Ei keegi tea, kuhu. -

Isa, kuid me isa, kuhu viib meie tee?
Kaugele, kaugele!
Pea väsinud rinna, laug tuhmunud silmal,
me rändame üksteise järele.
Ei keegi tea, kuhu. -

E. Säask
Kkk.II kl.

inu lemmikpala.

Korduvalt on hr. Krause, meie viiuliõpetaja, meile öelnud, kui nurusime, et me võiksime harjutuste asemel väikesi viise mängida: "Harjutused on viiside põhialus, nendest sõltub kõik, ja kui soovite mängida viise, siis mängige neid peast ja proovige oma kuulmist. Peaasi, harjutage, küll siis suudate kõik".

Nendest sõnadest saime jõu juurde. Igaüks meist kat- sus niipalju harjutada, kui suutis. Ja järgmistel korradel ju- ba õpilased sosistasid üksteisele, mida keegi oskab mängida, kust noodi saanud ja kui hästi keegi oskab. Ka mina olin noodist nii mõndagi mängima õppinud, kuid need ei suutnud mind rõõmus- tada, sest polnud ma ju ise nende juures kuigi palju vaea näi- nud. Kuid ühel laulmise tunnil, kui õppisime Schumanni "Kivistust" mõtlesin, et see on õige pala, mida võiksin mängida ja mis mind lohutaks kurvil hetkil. Kõju tulle oli mul esimene asi võtta viiul ja hakata harjutama, ühtlasi ka proovima oma võimeid. Alul ei läinud viisi harjutamine mul kuidagi korda. Sain viiul- seks, lubasin viiuli nurka visata ja olin juba meeleheitel, et minust ei saa üldse mängijat, veel vähem kunstnikku, mis on mu unistuseks. Ning seekord paningi viiuli käest.

Kuid süda ei andnud rahu. Järgmisel päeval üksinda toas olles mõtlesin, et nüüd on paras aeg harjutada oma lemmikpala. Nüüd ei kuule minu harjutamist keegi peale minu enese, kui ma valesti peaksin mängima. Kuid oma suureks imestuseks oskasin mõnekordse harjutamise järele oma lemmikpala juba mängida. Ning mida rohkem ma mängisin, seda armsamaks muutusid mulle viiul ja muusika. Tundsin, nagu oleksin laugel sellest harilikust maailmast, nagu keerleksin koos muusikahelidega kusagil kangal, teises maailmas - unelmateriidis. Ja tahtmata tekkisid sõnad mu mõttesse, mida vaikselt ümisesin:

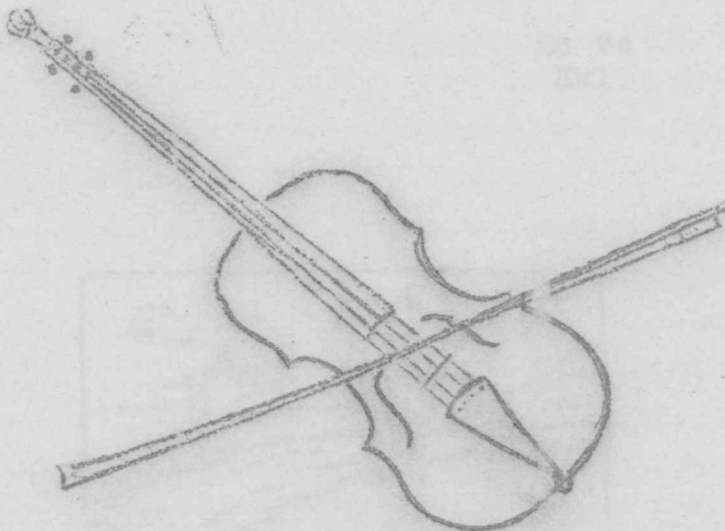
"Laul ja muusika kannistab me kodu,
lauu ja muusikat vajab mu meel!
Mis oleks elu, kui poleks laulu,
kui poleks muusikat kajamas eel?"

Siis meenus mulle eemine p. et, kuidas olin olnud
pahane oma viiulile, kuidas süüdist sin teda, olgugi et
olin olnud selles ise süüdi, et nii ruttu pala mängida ei
suutnud, kui olin soovinud. Ja nüüd oli viiul see, mis oma
helidega üratas minus armastust muu loka ja tema enese vastu.
Ei suutnud ma pisaraid tagasi hoida ja sosistasin pisarsil-
mil:

Oh, armas viiul,
mull' anna andeks,
et nõnda hirmsas piinan sind.
Et vahel valetoo e mängin
ja sinuga siis pehandan.

Kuid, kallid viiul, sa veidi oota
ja kannata ja aru saa,
et sind tõesti armastan.
Sa oled mulle kalleim aare,
mis ilalgi võin omada.

Saima Tonna
Kkk. II kl.

M ä l e s t u s .

Möödunud aegu mälestades
kerkib silme ette ko lu -
vanaisa kohakene,
armas väike Kase talu
jõe kaandal paplites,
aas, mis õitest kirev näis,
põlluveered marju täis,
tooming õites valendis,
pihlak marjust punetas.
Põld seal kandis kuldset vilja,
Punusin ma lillepärge -
rukkililled sinised
üllarmsad olid need.
Möödus aeg ja öndsad tunnid,
tagasi ei tule need .
Ajaratas ringi veereb.
Ajamerre kaovad kõik.

Le Ve
Ekl.

Koolipidu.

Laupäeva hommikul koolinajja sisse astudes võis märgata iga tütarlapse näol ärevust ja rõõmu. Rõivistusse jõudes sa-
das küsimusi igast kandist: "Kellega sa tuled?" "Kuidas sa
juuksed kammid?" ja veel palju selliseid. Nii möödusid tunnid,
mis venisid meie arvates kaks korda pikemaks kui muidu. Saabus
oodatud õhtu. Meie koolipidu peeti Kommertskooli saalis. Saali
astudes polnud veel kuigi palju külalisi saabunud. Meie õpi-
lased olid kõik rõivastatud pidu-kleitidesse ja näisid üsna
rõõmsatena.

Kõll-kõll-kõll kostab kella esimene märguanne. Rahvas
hakkab kogunema kohtadele. Nüüd on juba saal peaaegu täis.
Kostab kolmas märguanne. Valitseb hetkeline vaikus. Eesrii-
ded tõmmatakse eest ära ja algab eeskava. Esimesena laulab
koor kolm laulu. Siis esinevad paar õpilast solo-ettekannetega.
Muusikalise osa järel on väike vaheaeg. Rahvast aga
ilmub ikka juurde. Ja kui algab järgmine ettekanne, on saal
rahvast täis. Tütarlapsed alustavad võimlemist. Saal tehakse
pimedaks. Ainult lava on valgustatud, kus esinevad (tütarlap-
sed) võimlejad. Sellele järgneb hollandi tants. Publiku tormi-
line kiiduavaldus ei vaibu enne, kui ilmuvad lavale uuesti
rõõmust säravate nägudega "hollandlased" kordama tantsu.
Vaheajal palutakse külalisi külastada meie einelauda, kus
serveerivad meie õpilased. Veerandtunnilise vaheaja järel
algab ooper. Jälle on saalis tuled kustutatud. Eesriided eemal-
datakse. Üks tegelastest tutvustab rahvale ooperi teisi tege-
lasi ja siis algabki ooper. Põnevusega jälgib rahvas ooperit.
Vahevahel tüdab saali rõõmus naerulagin. Esimese vaatuso
lõppedes kajab saalis tormiline aplaus. Algab teine vaatus.
Publik elab kaasa. Ikka jälle kostab siit ja sealt naeru-
turtsatusi. Ooperi lõppedes ei vaibu aga aplaus enne, kui la-
vale on ilmunud ooperi autor. Autorile antakse lilli. Kiidu-
sõnu kostab igalt poolt ja nagu võitjad sammuvad õpilased

ringi kuuldes kiitusi meie koolipeo kohta. Siin ja seal on märgata juba tegelasi, kes on ümber riietunud. Kõikjal surutakse nende kätt ja kiidetakse esinemist.

Esimesed valsihelid hakkavad kostma saalist, mis meelitab ligi tantsupaare. Mõne minutiga on saal tantsijaid täis, nii et ära liigugi. Osa aga, kes ei taha tantsida, jalutab kojas, ja mis sa tantsid, kui saal on puupüsti rahvast täis. Peagi saabub peo lõpp. Tantsitakse veel viimased tantsud, ikka jälle palutakse uuesti mängijaid mängida. Veel mõned tantsulood ja siis on täielikult lõpp. Nii möödus see kaua-oodatud pidu, mis andis veel jutuainet nii mõnekski päevaks.

N. KURN
KKK II KL

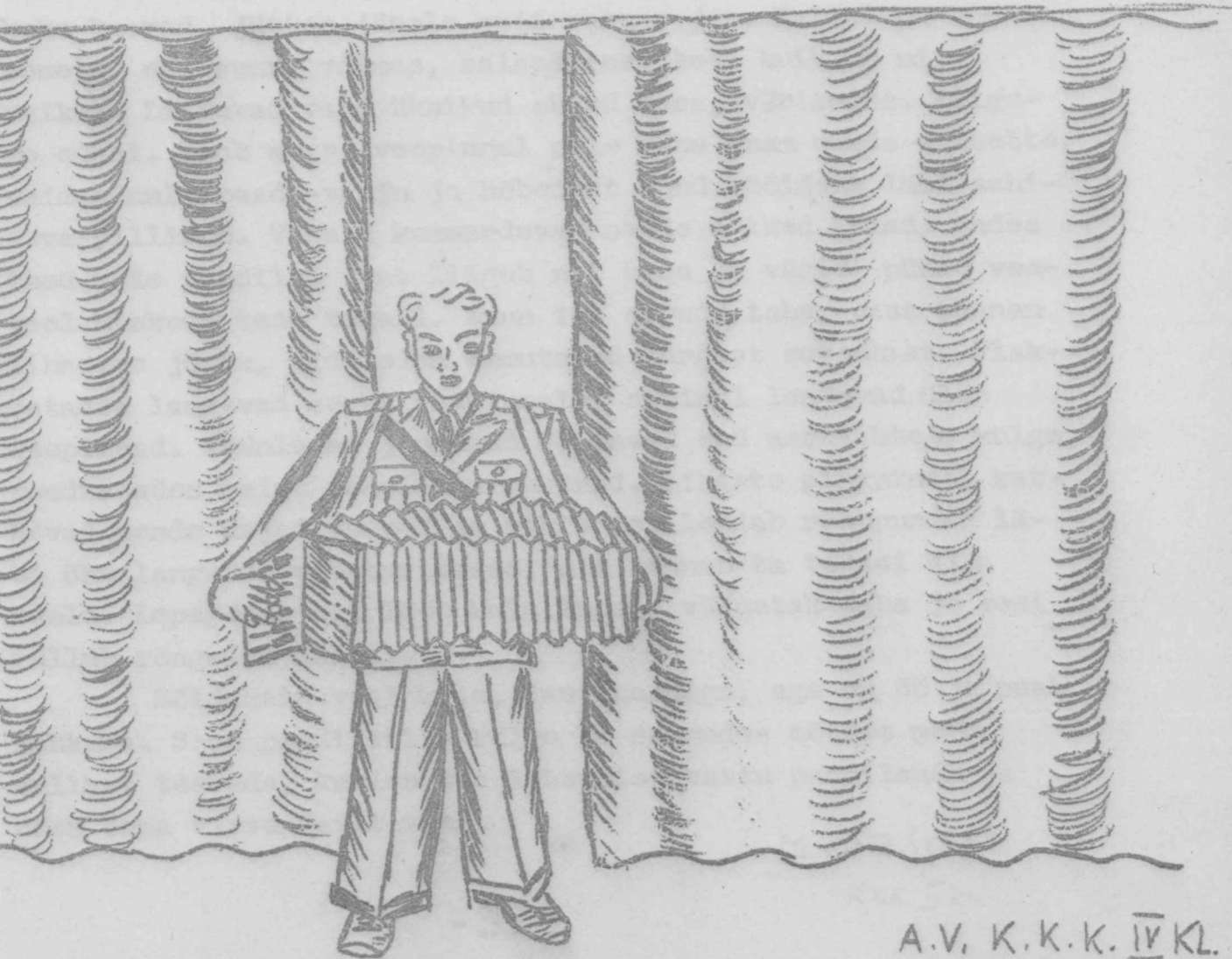
Koolipidu.

Üheksandal märtsil oli meil koolipidu.
Oh seda tantsu, mis seal küll oli!
Ei, ma hakkan siiski algusest
ja kõnelen natuke ettekannetest.
Kui kell seitse helises kell,
siis publikul ärev oli meel.
Nad kiiresti kohta otsisid endale
ja jäid siis alguse ootele.
Varsti algaski ettekannete kava
ja eesriiete langedes avanes lava.
Laval seisis õpilased mitmel real -
ka härra Mändvere seisis seal,
et õpilastele anda lauluhäält,
mida käis andmas klaveri päält.
Laulis siis laule õpilaspere,
laulis paar laulu, ka kodumaale.
Sellele järgnes võimlemine,
mis oli nii õrn ja plastiline.
Siis oli kavast veel tore ooper,
mille autorile tuleks anda loorber,
sest kavast kõige parem oli see
ja meeldis kuulajaskonnale.
Oli veel tants ja soololaule paar
ja selle järel tühjenes kogu saal.
Läksid kõik ruttu einelauda,
et hiljem tantsu-keerutustele jõutaks vastu panna.
Einelauas vähenesid koogivirnad,
olguigi et kookidel olid kaunis kõrged hinnad.
Kui oli täidetud natuke kõhtu
ja tantsusaali lastud aknakaudu õhku,
siis algas orkester toredat tangoviit.
Poisid kummardasid tüdrukute ees sealt ja siit
ja varsti oli kogu saa. täis tantsupaare,
kes tegid tangosamme ja igasuguseid keerde.

Tantsiti seni, kuni orkestriviis
lõpetas tantsijate tantsu siis.
Aga see oli viivuks, siis algas tants uus
ja tantsiti kuni väsimus
võttis võimu ja oli tarvilik puhkus.
Kella üheteistkümmeni oli pidu täies hoos,
kuni orkestrimehed lahkusid üheskoos.
Peale selle lõõtspillimees laskis paar lugu -
ja sellega lõppes kodunduskoolide pidu.
Kuid suur tänu veel ütleme
me kõigile peo korraldajatele.

Looli
Kkk.III kl.

A.V. K.K.K. IV KL.

saadist.

Rütmiliselt kostavad aerulõhgid mustaval jõepinnal. Paadiistmete kolin, aerude naksumine ja tasane vee soolin, nii liigume kalamehe ktnas mööda mustendavat jõge, millele suveõhtu kuu heidab hõbedast tikandit. Lendavad üles veepritsmed, mis väikeste pärlitena katavad me pruuniks põlenud nägusid, mõjudes värskendavalt ja kergelt.

Istun paadipäras, nägu märg pritsmetest, mida sillitab õrnalt leitsakas tuuleõhk. Sulistan kättpidi vees ja tõmban kinni üksikuist mustendavaist jõelillemuppudest, mille kummivoolikutsaline vare katkeb nakstatusega, keerutades jõepõhjast muda ja kõntsa lõhna. Vesirooside pikad varred lõikavad vee pehmesse pinda sügavad haavad, mis aga kohe kaovad, jättes järele vaid vahuse joa. Kaldal on kuu-semets, nii suur, võimas, salapärane, sest kõik on nii vaikne. Liiguvad vaid üksikud oksad tasa, värtsedes. Liigume edasi. Kaob mets, veepinnal pole näha enam puude siluette, vaid ainult paadi-varju ja hõbedast kuud. Sõidame läbi sahiseva pilliroo. Visalt kummarduvad nende nõtked kehad, andes teed meie paadile. Paat liigub nii tasa ja vägisi püüab veevool kiskuda teda tagasi. Asun ise aerude taha, sest tunnen lihastes jõudu, mida olen ammutanud kargest suveõhtat. Plakstatades langevad aerud veepinnale, sahinall lendavad üles veepiisad. Väänlevad jõerohud köidavad end aerulehtele külge, moodustades neist rohelised puntrad. Lihaste pingutusel katkevad nende usjad varred ja vihisedes lendab rohupundar läbi õhu langedes veekeerisesse, mis kannab ta tagasi alla voolu. Lepapõõsa all lööb kala lupsu, välgatab saba ja resi rullub rõngaina laiali.

Sõidaksin veel kaua, kaua paadiga, aga on öö ja peab lahkuma. Seon paadi silla külge ja sammudes mõttes mööda mullast teerada, kuulen vee laksumist vastu paadilaudu ja näen õrna virvendavat vett.

M. KIRŠEET

KKK. JK4

On ilus, kuid tuuline kevadepäev, kui Lii läheb oma sõbrataridega jalutama mereranda. Tuul ajab lainetemägesid, mis vahutavate harjadega purunevad rannal tuhandeteks läikivateks veetilkadeks. Seda kõike inimestes ei märkagi Lii, kuidas ta riided ja nägu kattuvad nende hiilgavate pärlitega ja ta jääb teistest kaugemale, kaugemale...

Märkab silda ja selle ääres kalapaate, mis kuuluvad tema ja ta sõbrataride vanematele. Ta liigub nagu unes ja istub ühte paatidest. Vaatab alla tumedasse sügavikku ja tal-
le tuleb meelde päev, mil meri võttis talt vanaisa.

Märkab alt vetevallast naeratavat vanaisa heatahtlikku nägu. Sellest sündmusest on möödas juba 10 aastat. Tol korral oli samuti kevad. Lii oli istunud siin oma vanemate kalapaadis. Meri oli olnud tume ja ähvardav, nagu etteteatav, et nõuab kolmelt mehelt elu. Äkki oli Lii märganud karide juures kalapaati, mis püüdis meeleheitlikult sealt eemalduda. Lained olid aga tõuganud paati lähemale. Lii oli tahtnud karjuda, joosta abi tooma, kuid oli olnud nagu halvatud. Kui ta oli saanud tagasi rääkimisvõime, oli paat juba kadunud ja sellega ühes ka paadis olevad mehed. Siis oli ta kaotanud meelemärguse ja peale seda pole ta oma vanaisa enam näinud. Pärast oli leitud vanaisa laip, mis maeti saare kalmistule.

Meri ei ole aga alat! tormine, vaid on ka päevi, mil ta on peegelsile ja loojenev päikeseketas saadab oma viimaseid kuldseid kiiri merele. Siis vaikivad vanemad randlased hardumusega, koostades tahtmatult käed ja pomisedes palvesõnu, kuna üle vee kostab noorte kalastavate randlaste laulu ja pilliheliseid.

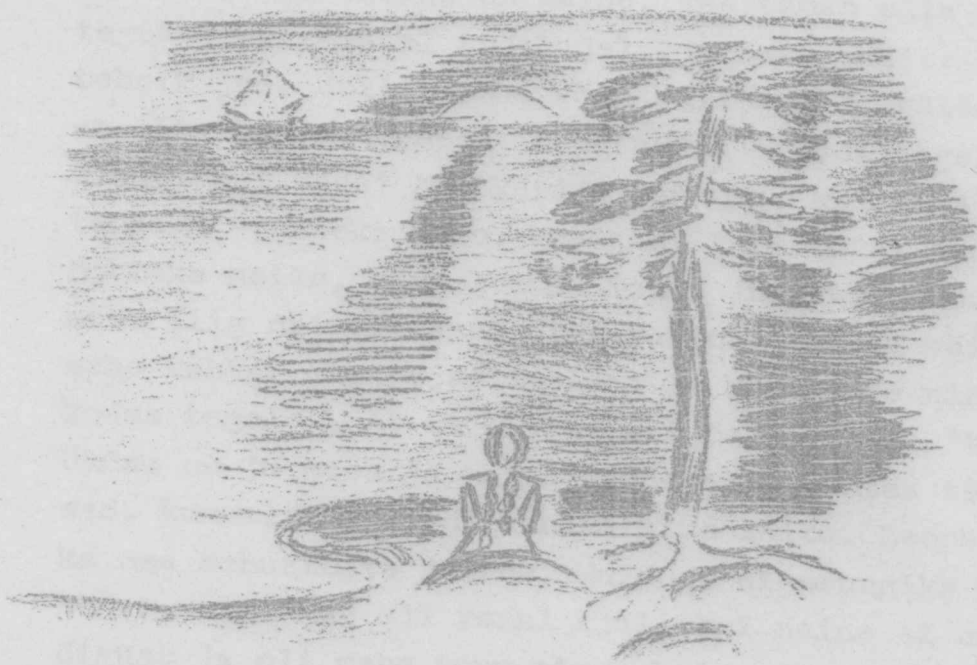
Sellegi peale vaatamata, et meri on salapärane ja võtab mõneltki elu, armastab Lii teda väga, kuid et vanaisa....

Seal katkeb Lii mõttelõng vette sulpsatuva kivi tõttu ja ümber vaadates ta silmad kohtuvad sõbratari omadega. Kadunud

on vanaisa pilt ja Lii ei või teada , millal meri võib nõuda talt ta vanema. Kuid ta jääb siiski truuks rannalapseks, sest meri on ikkagi ta parem sõber, ta kaasteadja mures ja rõõmus.

Merd võib usaldada. Iialgi ei reeda ta oma salapärase kohinaga ühtegi saladust. Kuid kes oskab talt aru saada, sellele ta jutustab siiski palju, palju.....

"Polli"
Ktk. I kl.

Millisel tööalal ja tegevusel näeme naist meeleli?

Esitame küsimuse-milline elukutse sobib naisele kõige rohkem? Võib öelda, et naine suudab kohaneda peaaegu igasuguse tööalaga, välja arvatud rasked füüsilised tööd. Kuid kas need kõik sobivad naisele, on iseküsimus.

Meie oleme harjunud naist nägema kodu loojana ja kor-
rastajana. Samuti näeme naist tegutsemas kooliõpetajana, kant-
seleis ja kontoris kui ka vabrikus kudujana, pakkijana ja
korraldajana. Sellised tööd on naisele kuidagi omased ja so-
bivad talle. Naisele on ju omane hoolitsev, emalik ja kor-
rastav joon. Võõras on naine, kes tahab olla mehe sarnane,
tegutsedes samadel tööaladel kui mees, näit: arhitekt, insener,
tehnik jne. Selle kohta võib küll kuulda väidet, et miks naine
on siis halvem mehest? Miks naine ei või tegelda samadel töö-
aladel kui mees? Aga kuidas tunduks, kui mees võtaks üle naise
tööalad - peseks pesu, keedaks, koristaks, kasvataks lapsi,
õmbleks neile, heegelkaks, kooks jne. Kas ei tundu meile selline
mees liig naiselikuna? Olen kuulnud sageli väidet naiste poolt
mehe kohta, kes majapidamises ja küttramise ning koristamisega
kodus tegeleb, et ta olevat nii öelda naise "tuhvli" all.
Üldse on ju mees ja naine teineteise suhtes täiendavad isiksu-
sed, kummalgi omad ülesanded elus täita. Seepärast jäägu nad
ka oma kohustuste juurde. Muidugi ei pruugiks kalduda härmus-
tesse, nagu see oli vanal ajal, kui naine ei omanud mingit
õigust ja oli mehe truul alam, kel puudus sõnaõigus, kes oli
arenematu nukuke. Naisel olgu samad seaduslikud õigused,
kui mehel, ja kintlemata naisel on õigus kõrgema hariduse
järgi, ning see, kel on tõesti erilist annet ülalmainitud
aladele, see jäägu siis kutseliselt tegutsema. Seejuures jäägu
naine siiski truuks juba ürgsest ajast temale pandud kohusti-
sele:

Lüua eeskujulikku kodu ja kasvatada väärtuslikke koda-
nikke ühiskonnale, aidates seega tõsta rahva kultuuri ja majan-
dust.

E.T.
Kkk.III kl.

Täiesti väär on vaade, et naise õige koht on kodus - köögis ja lastetoas. Väide, et meie oleme harjunud naist nägema ainult koduseis töis, on vanast ajast juba jäänud nii, sest ajast, kui mees oli perekonnas ainuvalitseja. Mees oli füüsiliselt tugevam ja surus naise mustematele töödele, näit: tubade korrashoid, pöranda- ning pesupesemine jne.

Eks meil ole praegu viimane aeg lahti saada oma vanadest n.n. "harjunud nägemistest".

Miks ei võiks me näha naist sellistel tööaladel, mis senini on kuulunud ainult meestele, näit: arhitekt, insener, tehnik, kirikuõpetaja, advokaat. Mina leian, et naine sobib neile tööaladele samahästi, võibolla veel paremini, kui mehed. Naise vaimuanded ei ole sugugi mehe vaimuannetest väiksemad.

Naine on ju meie rahva kultuurile aluse panijaks. Eks see ole naine, kes annab lapsele esimesed juhtnöörid eluks. Naine on see, kes kasvatab meie noorsugu täisealiseks saamiseni ja on nõuandjaks edaspidiseski elus.

Aga nüüd tekib suur küsimus - kust võtab naine need teadmised ja selle oskuse juhtida ja õpetada lapsi - noori kodanikke-juhtida õieti, et neist noortest oleks kord kasu riigile ja rõõmu kodule?

Leian, et iga naise püha kohus on saada haridust. Mitte ükski kodus istudes ja raamatuid lugedes, vaid siin on just tähtis süstemaatiline haridus. Ja naised, kellel on võimalusi ja ka huvi, võivad väga hästi tegutseda sellistel aladel, mis senini on kuulunud ainult meestele. Kui naine kord on juba tegutsemas neil aladel, küll siis kaob ka mõnel see "võõrastav ja naljakas tunne", nähes naist mõnel eelpoolmainitud tööalal.

L.L.

Kkk.III kl.

28. augustil - õppetöö algus ja avaaktus.
12. septembril - kahjutule häire proov
13. septembril - Õpilasingi esimene peakoosolek ja töö algus osakondades.
25. septembril - Kokaklassis algas töö.
4. oktoobril - Konservimise-võistlus. Esikohtadele tulid Helvi Kruus, Kmk. II kl., Eliise Peensalu, Kmk. III kl., Ellen Norviit, Kkk. IV kl.
10. oktoobril - Kooli aastapäev. Aktusekõne pidas õpetaja Mändvere teemal "Eesti muusika arengust". Kavas oli veel: kõne Kkk. IV kl. õpilaselt Vilma Saidlolt, soolo- ja kooriettekan-deid.
18. oktoobril - Kartulikooremisvõistlus. Esikohtadele tulid: Elma Turu, Kkk. IV kl., Ella Einfeldt, Kkk. III kl., Leida Plaata, Kmk. II kl.
21. oktoobril - Hõimupäeva aktus. Aktusel esinesid kõnega Veevi Priskar, Ekl. ja Erna Alamaa, Kkk. IV kl. Kavas oli veel muusikalisi ettekandeid ja näiteid hõimukirjandusest.
28. oktoobril - Jagati puhtuse ja korralikkuse märgid I veerandi eest. Märgid sai Kkk. I kl.
8. novembril - Nõudepesemisevõistlus. Esikohtadele tulid: Aino Välja, Kkk. III kl., Lehti Ehalaid, Kkk. III kl., Vilma Tõns, Kkk. IV kl.
10. novembril - Õpilasingi korraldas Anna Haava austamisõhtu. Kõnega esines Ekl. õpilane Felicitas Olde. Kavas oli ka muusikalisi ettekandeid ja deklamaatsioone A. Haava loomingust. Aktusele järgnes omavaheline teeõhtu.
22. novembril - Masinalpalistamise-võistlus. Esikohtadele tulid Astrid Pihelgas, Ktk. I kl., Juta Tehver, Kmk. I kl., Leida Pellis, Ktk. I kl.
25. novembril - Välis-Eesti päev ja M. Metsanurga aktus. Kõnedega esinesid M. Metsanurga loomingust - õpetaja S. Holberg ja väliseestlastest Kkk. III kl. õpilane Liise Liivak.
29. novembril - Türgeldamise ja triikimise-võistlus. Esikohtadele tulid: Ella Vaks, Kkk. IV kl., Vaike Tahk, Kkk. III kl., Linda Villsaar, Kmk. II kl.
4. detsembril - Õpilasingi Spordiosakonna maskiball.
13. detsembril - Õpilasingi Laulu- ja Muusikaosakonna muusikaõhtu. Väliskülalistena esinesid tenor F. Juhandi ja sopran A. Pranno.
20. detsembril - Kõnevõistlus. Võistlejad esinesid ettevalmistatud kõnega vabal teemal ja ettevalmistamata kõnega, mille teemaks oli "Milleks pean olema kokkuhoidlik?"

Esikohtadele tulid: 1) Salme Piirsalu, Kkk.IV kl., teema - "Kuidas korraldan jõulutoitlustamist"; Vilma Saidlo, Kkk. IV kl., teema - "Kodu ja noored"; Liise Liivak, Kkk. III kl., teema - "Muinasjutt Eestist".

20. detsembril - Kooli jõulupuu mitmekesiste ettekannetega. Jõuluvana andis üle II veerandi puhtuse ja korralikkuse märgid Kmk. III klassile.
12. jaanuaril - Õhualarmi proov.
17. jaanuaril - 22. jaanuarini. Külmapühad. Külma -31°, Haridusministeeriumi korraldusel seisab õppetöö.
24. jaanuaril - Arvelaul arvutamise võistlus. Esikohtadele tulid: Asta Kulla, Kkk. IV kl., Ines Sinik, Kkk. IV kl., Helvi Kruus, Kmk. II kl.
31. jaanuaril - Triikimisvõistlus (komplekt pesu). Esikohtadele tulid: Elma Turu, Kkk. IV kl., Veevi Priskar, Ekl., Erika Niinemäe, Kmk. III kl.
7. veebruaril - Deklamatsioonivõistlus. Võistlejad esinesid ühe kodus ettevalmistatud luuletusega; lisaks anti kohal A. Alle "Eesti pastoraal". Esikohtadele tulid: Margarete Urm, Kkk. II kl., Ilse Pluutus, Kmk. III kl., Irene Siimastel, Kmk. I kl.
9. veebruaril - Külma -30°, osa klasse kodus.
10. veebruaril - Külma -32°. Kooli ilmus 3 õpilast.
19. ja 20. veebr. - Osaline õppetöö seisak, külma kuni -30°.
21. veebruaril - Töövõtete võistlus kokatöö alal. Esikohtadele tulid: Laine Palgi, Kmk. III kl., Estra Veetõusme, Kmk. III kl., Evi Sääsk, Kmk. III kl.
23. veebruaril - Vabariigi aastapäeva aktus. Kõneles väliskülalisena Riikliku Propagandatalituse sekretär H. Rajasaare. Kavas oli veel kõne Kkk. III kl. õpilaselt Liise Liivakult, koori- ja soolocettekandeid ja ühislaule.
28. veebruaril - Pakkimisvõistlus. Valmistati toidupakendeid ja pakiti reisukohver. Esikohtadele tulid: Heljo Reiman, Kkk. III kl., Salme Piirsalu, Kkk. IV kl., Helga Kübar, Kkk. III kl.
5. märtsil - Kirjanik A. H. Tammsaare mälestusõhtu. Kõnega A. H. Tammsaare elust ja loomingust esines õpetaja S. Holberg. Õpilased esitasid näiteid A. H. Tammsaare loomingust.
6. märtsil - Deklamatsioonivõistlus. Esikohtadele tulid: Margarete Urm, Kkk. II kl., Juta Matvei, Kkk. I kl., Aino Otsnik, Kmk. I kl.
9. märtsil - Lõpetajate pidu Kommertsikooli saalis. Kavas koori- ja soololaule, hollandi tants, rütmilist võimlemist ja operiparoodia "Esmeralda ja Olivante".

13. märtsil - Raskuse määramine kaaluta. Võistlusel tulid esikohtadele: Aino Viherpuu, Kkk. IV kl., Selma Mauritz, Kkk. III kl., Laine Palgi, Kmk. III kl.
14. märtsil - Talispordipäev. Õpilased käisid rühmades suusatamas Mustamäel, kelgutamas ja jalutamas Kadriorus, uisutamasa Harju liuväljal.
3. aprillil - Kõnevõistlus ettevalmistamata teemal, mis anti kohal. Mõtlemisaega oli 5 minutit. Teemad olid "Ausus" ja "Kevad".
Esikohtadele tulid: I auhind jäi välja andmata, II koht - Vilma Saidlo, Kkk. IV kl., III koht - Asta Krimm, Ekl., IV koht - Salme Piirsalu, Kkk. IV kl., Selma Mauritz, Kkk. III kl., Ellen Kuusman, Kmk. II kl., Ene Tiits, Kkk. III kl.
10. aprillil - Pesuõmbeluse võistlus. Esikohtadele tulid. Ellen Norviit, Kkk. IV kl., Leida Kraaman, Ktk. II kl., Helvi Kruus, Kkk. III kl.
13. aprillil - Lastevanemate teeõhtu. Ettekannetega esinesid õpilased.
17. aprillil - Õpilasingi Kirjandusosakonna algatatud vestlusõhtu. Vestlusõhtu teemaks "Kaasaegne noor". Võistlused algatas Ekl. õpilane Linda Murd.

Tallinna Kodunduskoolide lõpetajate peo sissetulek Kr. 500.41

jaotatakse ekskursioonide korraldamiseks lõppklasside vahel vastavalt nende poolt korraldatud eelmüügile järgmiselt:

Ktk. II kl.	-	Kr. 33.95
Kmk. II "	-	" 49.60
Kmk. III "	-	" 44.-
Ekl.	-	" 61.43
Kkk. IV kl.	-	" 111.34

T. Kodunduskoolide Lastevanemate Komitee rahalise

loterii piletite müügi preemia Kr. 15.- sai eäimesel tähtpäeval 15. märtsil 40.a. Ktk. II kl. Teise ja kolmanda koha saavutasid Kkk. I kl. ja Kkk. III kl.

Teisel tähtpäeval 1. aprillil sai preemia Kr. 15.- samuti Ktk. II klass. Teise ja kolmanda koha saavutasid Kkk. I kl. ja Ktk. I kl.

S i s u k o r d.

1.	Saateks	-	Toimetus,	lk. 1
2.	"Kevad"	-	H.T., Kkk. I kl.	" 2
3.	"A.H.Tammsaare mälestusaktusel 5.III 1940.a. peetud kõne"	-	S.Holberg	" 3
4.	"Talvine pühapäev Nõmmel"	-	Laine V., Kkk.I kl.,	" 8
5.	"Õhtu suvel"	-	E.M., Kkk. I kl.	" 11
6.	"Kevad saabub"	-	J.M., Kkk. I kl.,	" 12
7.	"Küндmas"	-	A.V., Kkk. IV kl.	" 13
8.	"Kodu ja noored"	-	V.S., Kkk. IV kl.,	" 14
9.	"Jõuluaegne toitlustamine"	-	S.P., Kkk. IV kl.,	" 16
10.	"Meri"	-	Helmi Arula, Kkk. II kl.,	" 19
11.	"Vabariigi aastapäevaks"	-	L.L.Kkk. III kl.,	" 8
12.	"Õpilaskooperatiivide tegelaste päevad"	-	M.Ürm, Kkk. II kl.,	" 20
13.	"Igatsus"	-	Looli, Kkk. III kl.,	" 22
14.	"Tundmata tee"	-	E.Süüsk, Kkk. II kl.,	" 23
15.	"Minu lemmikpala"	-	Saima Tonra, Kkk.II kl.,	" 24
16.	"Mälestus"	-	Le Ve, Ekl.,	" 26
17.	"Tüüpe koolipeolt"	-	M.U., Kkk. II kl.,	" 29
18.	"Koolipidu"	-	Looli, Kkk. III kl.,	" 30
19.	"Koolipidu"	-	N.Kurn, Kkk. II kl.,	" 27
20.	"Paadisõit"	-	M.Kiršfeldt, Kkk. II kl.,	" 32
21.	"Meri"	-	Polli, Ktk. I kl.,	" 33
22.	"Millisel tööalal ja tegevuses näeme naist meeleldi"	-	E.T., Kkk. III kl.,	" 35
23.	"Vastuväiteid E.T-le"	-	L.L., Kkk. III kl.,	" 36
24.	"Koolikroonika"	-		" 37

